

BYGGJURIDIK

ETT NYHETSBLAD FRÅN **ENTREPRENADAVDELNINGEN** STOCKHOLMS BYGGMÄSTAREFÖRENING

Box 34027, 100 26 Stockholm • 08-587 147 00 • info@stockholmsbf.se • www.stockholmsbf.se

APRIL 2008 • RÄTTSFALLSREFERAT

1 Byggherre kommer inte åt underentreprenör

• I rättsfallet, där två försäkringsbolag stod mot varandra, hade en underentreprenör av vårdslöshet vållat skada på byggherrens egendom. Frågan var om denne, med förbigående av generalentreprenören, hade rätt att få ersättning direkt från underentreprenören. En sådan rätt skulle ha betydelse främst om generalentreprenören är insolvent och saknar tillräckligt försäkringsskydd. Vidare var frågan om byggherren genom att vända sig direkt mot underentreprenören skulle kunna komma förbi ansvarsbegränsningarna i AB 92.

BESLUT: Enligt HD:s beslut medför en hänvisning till AB 92 i ett avtal mellan en byggherre och en

generalentreprenör att byggherren inte kan få ersättning direkt från en underentreprenör.

(Högsta Domstolens beslut 2007-10-30 i mål Ö 918-06)

ANMÄRKNING: HD:s beslut, att byggherren inte med förbigående av generalentreprenören kan få ersättning på utomobligatorisk grund från underentreprenören, bekräftar den sk Bravidadomen från 2001 (Göta hovrätts dom den 20 december 2001 i mål T 229-01). HD reserverar sig dock både för fallet att underentreprenören åsidosatt en särskild säkerhetsförpliktelse med byggherren som skyddsobjekt och fallet att underentreprenören handlat uppsåtligt eller grovt vårdslöst.

2 Basbelopsregeln prövad i domstol

• Ett byggbolags konkursbo stämde bolagets beställare på 393 000 kr vid allmän domstol. Beloppet motsvarade på kronan tio basbelopp enligt 2004 års nivå. Konkursboet hade emellertid före talans väckande framställt krav på högre belopp. Vidare återopade svaranden motfordringar.

Frågan var om konkursboets talan skulle avvisas, eftersom talan enligt AB 92 som var tillämpligt i avtalsrelationen bara får väckas i allmän domstol om den inte uppenbart avser högre belopp än tio basbelopp.

BESLUT: Hovrätten gick på konkursboets linje eftersom begreppet "talan" enligt domstolen bör förstås så att det avser en parts yrkande bestämt till visst belopp. Bedömningen av om värdegränsen har passerats eller inte skall ske med utgångspunkt i det värde som tvisten gäller vid tiden för talans väckande. En kvittningsvis återopad motfordran skall inte räknas med vid prövningen. Konkursboets talan vid allmän domstol avvisades således inte.

(Svea hovrätts beslut 2006-12-20 i mål nr Ö 9478-04)

#3 Tvåårig preskriptionstid inte oskäligen

• En besiktningsman hade åtagit sig att utföra en överlåtelsebesiktning åt två privatpersoner med anledning av deras förestående fastighetsköp.

Uppdraget bekräftades genom en skriftlig orderbekräftelse som inte innehöll någon preskriptionsregel. I det sedermera upprättade besiktningsutlåtandet hade dock besiktningsmannen angivit att reklamation inte fick ske senare än två år efter uppdragets avslutande.

Privatpersonerna framställde krav på skadestånd efter utgången av denna frist.

DOM: Alla domstolarna biföll privatpersonernas talan, dock med olika motivering. Högsta domstolen, som nu har avgjort målet, fann att en tvåårig preskriptionstid i detta sammanhang i och för sig inte är oskäligen. Emellertid hade det aktuella villkoret införts först i själva besiktningsutlåtandet. Det förhållandet att privatpersonerna inte gjorde någon invändning mot detta kan enligt Högsta Domstolens mening inte medföra att de blivit bundna av villkoret, som således inte kan anses utgöra avtalsinnehåll.

(Högsta domstolens dom 2007-12-04 i mål nr T 2403-06)

#4 Tvist om skada var "oförutsedd"

• Ett verkstadsföretag begärde ersättning ur sin maskinförsäkring för den skada på en av bolagets maskiner som uppkom när en motvikt föll ned på maskinen till följd av att de linor brast i vilka mot-

vikten var upphängd. Det var ostridigt i målet att skadan var "plötslig" men frågan var om den också var "oförutsedd". HD ansåg att så inte var fallet.

(NJA 2007 s 17)

#5 Målet om ansvar för tillhandahållna konstruktioner upp i HD

• I förra numret av Byggjuridik refererades ett avgörande från hovrätten (Hovrätten för Övre Norrlands dom 2006-11-17 i mål nr T 700-05) som blivit omdiskuterat. I målet, som gällde AB 72, hade en entreprenör tillhandahållit en konstruktion avseende takkupoler.

Trots detta ansåg hovrätten inte att entreprenören var ansvarig för det under garantitiden framkomna felet. Hovrätten ansåg dels att ansvaret för tillhanda-

hållna konstruktioner inte nödvändigtvis medför ett ansvar för att en konstruktion är lämplig, dels att det måste ha varit uppenbart för beställaren att den föreslagna konstruktionen innebar ökad risk för skador.

Domen har överklagats och Högsta Domstolen har nu meddelat prövningstillstånd.

(Högsta Domstolens beslut 2007-11-19 i mål nr T 5042-06)

#6 Elfirma underrättade inte om att priset blev högre

• En elfirma utförde elarbeten i en villa på beställning av två konsumenter. Under arbetets gång uppstod fördyringar av flera orsaker. Frågan var om entreprenören uppfyllt sin skyldighet att informera konsumenterna.

DOM: Vissa av merkostnaderna ansåg hovrätten bero på omständigheter som man inte kan kräva av en

konsument att han inser får konsekvenser för entreprenörens tidsåtgång. Med tillämpning av 6 § andra stycket Konsumenttjänstlagen ansågs entreprenören ha försummat sin skyldighet att informera konsumenterna och begära deras anvisningar, då priset kunde bli betydligt högre än vad de kunnat räkna med.

Hovrätten satte ner priset för tjänsten.

(Svea hovrätts dom 2008-02-08 i mål nr T 3156-06)

#7 Tillåtet med fastställsetalan om att entreprenad är godkänd

• I målet hade en byggentreprenör yrkat att tingsrätten skulle fastställa att vissa av entreprenören utförda entreprenadarbeten var godkända med verkan från en viss dag. Enligt rättegångsbalken är det tillåtet att väcka talan om fastställelse, ”huruvida ett visst rättsförhållande består eller icke består /.../ om ovisshet råder om rättsförhållandet och denna länder käranden till förfång”. Frågan i målet var om entreprenadens godkännande var ett sådant rättsförhållande som kan bli föremål för fastställsetalan.

DOM: Tingsrätten avvisade entreprenörens talan.

Hovrätten ändrade dock beslutet och tillät talan.

(Hovrättens över Skåne och Blekinge dom 2007-03-08 i mål nr Ö 2586-06)

ANMÄRKNING: Enligt ab 04 kap 7 § 16 kan part som inte är nöjd med utlåtande från besiktning påkalla prövning i den ordning som gäller för tvister. Av hovrättens beslut följer att denna prövning kan ske genom en fastställsetalan med ett yrkande om att tingsrättens skall fastställa att entreprenaden ”är godkänd”.

#8 Konsument måste bevisa vad prisuppgift innefattar

• En entreprenör hade åtagit sig att för ett fast pris om 20 000 kr anlägga en stenkista. Då stenkistan på grund av markförhållandena inte gick att anlägga kom parterna överens om att istället anlägga två brunnar.

Enligt konsumenten innebar parternas ursprung-

liga avtal att entreprenören åtog sig att ”åtgärda hans dräneringsproblem” för 20 000 kr, vilket då skulle innefatta även anläggandet av brunnar. Entreprenören ansåg att prisuppgiften enbart gällde anläggandet av en stenkista och att det arbete som i stället beställdes utfördes på löpande räkning. *Var god vänd.*

Fortsättning från föregående sida.

DOM: Även om det rörde sig om ett avtal mellan en näringsidkare och en konsument där ett fast pris initialt avtalats ansåg hovrätten – i likhet med tingsrätten – att konsumenten har bevisbördan för sitt påstå-

ende om att det avtalade priset beträffande stenkistan även avsåg arbeten med brunnarna. Konsumenten lyckades inte bevisa detta.

(Svea hovrätts dom 2008-01-29 i mål nr T 9627-06)

#9 Skador på masugn ansågs oförutsedda

• Ett bolag bedrev tillverkning av stål i en anläggning i norra Sverige, omfattande bland annat masugnar och stålverk. Tvisten i målet gällde ett haveri i en av masugnarna under 1997.

I en masugn produceras flytande järn under höga temperaturer. Under några dagar före det omtvistade haveriet var det problem vid driften av masugnen som ledde fram till att ugnen stannades. Efter återstart kom smält järn och slag att rinna ut och ett antal explosioner uppstod. Utrustning i närheten av masugnen skadades. Vidare uppstod skador på själva ugnen.

Bolaget väckte talan mot sitt försäkringsbolag under påstående om att försäkringsfall inträffat och att de skador som uppstått på grund av haverierna

omfattades av försäkringen. Bolaget hade en allriskförsäkring och enligt villkoren utgår ersättning för oförutsedd fysisk skada på försäkrad egendom.

DOM: Såväl tingsrätten som hovrätten biföll bolagets talan. Enligt hovrättens mening gav utredningen inte stöd för slutsatsen att de beslut som fattades vid driften av masugnen var felaktiga eller att det var möjligt för någon av de personer som deltog i driften – och därmed för någon i arbetsledande ställning – att förutse de skador som uppkom vid haveriet. Uppkomna skador ansågs därmed oförutsedda i försäkringsvillkorens mening.

(Svea hovrätts dom 2008-01-25 i mål nr T 5098-06)

#10 Konstruktören inte skadeståndsskyldig för rasat tak

• En leverantör av stomträkonstruktioner i limträ hade åtagit sig att på totalentreprenad uppföra en hangarbyggnad i Norge. Två konsultföretag hade i uppdrag att projektera konstruktionen.

Det ena skulle utföra statiska beräkningar och virkesdimensionering för byggnadsstommen. Det andra skulle upprätta ritningar för konstruktionen, däribland förband och anslutningsdetaljer. En natt år 2002 rasade taket på hangarbyggnaden. Entreprenören krävde att konsulterna solidariskt skulle ersätta skadan, antingen gemensamt eller var för sig.

DOM: Tingsrätten ogillande totalentreprenörens talan. De båda konsultföretagen ansågs inte ha

ådragit sig något solidariskt skadeståndsansvar. Tingsrätten ansåg att det ligger ett stort ansvar på en professionell totalentreprenör för en stor anläggning att precisera de uppdrag man lämnar till konstruktören och underentreprenörer. Inte heller ansågs något av konsultföretagen ensamt skadeståndsskyldigt gentemot totalentreprenören. Enligt tingsrättens mening måste det åligga totalentreprenören att inte bara precisera de uppdrag som lämnats utan också, sedan uppdraget fullgjorts, kontrollera att det utförts på sådant sätt att alla förutsättningar blivit riktigt beaktade.

(Gävle tingsrätts dom 2008-02-14 i mål nr T 1111-05)

